

[Afghanistan Digital Library](#)

adl0707

<http://hdl.handle.net/2333.1/8cz8w9mq>

This is a PDF version of an item in New York University's Afghanistan Digital Library (<http://afghanistandl.nyu.edu/>). For more information about this item, copy and paste the "handle" URL above into a web browser.

When referring to or citing this item please use the "handle" URL and not this document or the URL from which you downloaded it.

All works presented on New York University's Afghanistan Digital Library website are, unless otherwise indicated, in the public domain. The images available on this website may be freely reproduced, distributed and transmitted by anyone for any purpose, commercial or non-commercial.

NYU Libraries, Digital Library Technical Services, dlts@nyu.edu

انبیاء و جعلکم ملوکاً و انکم ملت یوت احداً
 من العالمین
 چون موسی علیه السلام بقوم خود فرمود
 ای قوم من یاد کنید نعمت خدا را که بر شماست
 که گردانیده در شما انبیاء و پادشاه ساخته شمارا
 آن نعمت ها داده که در جهان دنیا بکسی
 داده نشده ، پس در تمام دنیا در آن وقت این
 نعمت عظمیٰ نصیب مخصوص بنی اسرائیل بود .
 چون پابندی احکام خداوندی را بنی اسرائیل
 ترک کردند خواری ، ذلت مسکنت نصیب شان
 شد ، و از پادشاهی جسمانی و روحانی محروم شدند .
 عهد خداوندی و عهد بنی اسرائیل
 در کتاب استثناء (۲۶ ، ۱۷ ، ۱۸ ، ۱۹)
 باین الفاظ مذکور است : تو امروز اقرار کردی
 که خداوند خدای من است من براه او خواهم
 رفت و محافظت شریعت و حقوق و احکام او را
 خواهم کرد و آواز او را سمع خواهم نمود
 و خدام امروز بتو عهد کرده چنانچه
 بتو وعده فرموده که تو خاص کرده او باش
 و تو محافظت تمام احکام او را بکن و ترا از همه
 طاقه ها که آن ها را پیدا کرده در صفت و نام
 و عنایت زیاده و بالا خواهد کرد - الخ
 تا که یهود بر عهد خود پابند بودند
 فضیلت دنیا و آخرت در حصه شان بود -
 لئن کفرتم ان عذابى شدید . باقیدار
 امضاء : فضل ربی عضو شورای

انبیاء و جعلکم ملوکاً و انکم ملت یوت احداً
 من العالمین
 چون موسی علیه السلام بقوم خود فرمود
 ای قوم من یاد کنید نعمت خدا را که بر شماست
 که گردانیده در شما انبیاء و پادشاه ساخته شمارا
 آن نعمت ها داده که در جهان دنیا بکسی
 داده نشده ، پس در تمام دنیا در آن وقت این
 نعمت عظمیٰ نصیب مخصوص بنی اسرائیل بود .
 چون پابندی احکام خداوندی را بنی اسرائیل
 ترک کردند خواری ، ذلت مسکنت نصیب شان
 شد ، و از پادشاهی جسمانی و روحانی محروم شدند .
 عهد خداوندی و عهد بنی اسرائیل
 در کتاب استثناء (۲۶ ، ۱۷ ، ۱۸ ، ۱۹)
 باین الفاظ مذکور است : تو امروز اقرار کردی
 که خداوند خدای من است من براه او خواهم
 رفت و محافظت شریعت و حقوق و احکام او را
 خواهم کرد و آواز او را سمع خواهم نمود
 و خدام امروز بتو عهد کرده چنانچه
 بتو وعده فرموده که تو خاص کرده او باش
 و تو محافظت تمام احکام او را بکن و ترا از همه
 طاقه ها که آن ها را پیدا کرده در صفت و نام
 و عنایت زیاده و بالا خواهد کرد - الخ
 تا که یهود بر عهد خود پابند بودند
 فضیلت دنیا و آخرت در حصه شان بود -
 لئن کفرتم ان عذابى شدید . باقیدار
 امضاء : فضل ربی عضو شورای

اعزازات و افتخارات زیاد را برای شان صابیم
 تا هر کدام شان ساعی باشند که بمقدار ممکن
 رضای اعلی حضرت شاه شهنشوار و وطن دوست
 عدالت پسند خود را حاصل نموده و داخل
 و غلایف خود ها ارازا لیاقت و صداقت بنمایند
 تا همه وقت، بخدمت گذارهای صادقانه کسب
 افتخار و مباحثات نموده بتوانند .

در اطراف اعدام خائن

ارغندی

کسانی که بدور و پیش ولایت مرکز می سکنی
 دارند و ذواتی که خایع عصر انقلاب را برای
 العین مشاهده کرده اند از شرارت و مفسده
 جوئی خان محمد ، مشهور به خان ارغندی کاملاً
 مطلعند و این مجازاتی را که حکومت عادلانه
 نادری باو و طوطی نام رفیقش داده تقدیر
 و تحسین کثان دعا کوفی دارند ولی برای اطلاع
 آمانیکه از اجمال سوانح نسکین این جانی شرارت
 قرین معلوماتی ندارند لازم که مختصراً از ردالت
 کاری و شقاوت پیشگی این خان خاین برای شان
 اعلام گردد .

از ۷ سال اخیر عصر امانی باین طرف این
 دزد جانی در فن دزدی بد طولی را ملک
 و در سرگردانی اهالی و بریشانی خلق الله و قتل
 زنی و غارت شهرت فوق التوقع را ملک شده

و منتظر موقع بروز خیانتش بود ولی حکم
 هم اورا فراموش ناکرده در تعقیبش میباشد
 اینک در اثر هدایات صدارت عظمی و تقاضای
 امانت کارانه صداقتمند شیخ عبدالله خان
 بنگران و غیره مامورین صابله به توسط ارادتمند
 الله نور خان و جمعه خان و ملا محمد میر
 و آدینه خان و نادر خان و محمد اسحق
 وکیل و عبدالقادر خان و محمد یوسف
 تهاه دار خود را و رفیقش قتل و کلاه بر شو
 چپه عبرت مضمین کشمیر شد .

به نفعی صداقتندی که در قتل و دست
 این دو مکر و شرارت زحمت کشیده
 و تعقیبات نموده اند علاوه بر تحسین و
 والطف، انعامات لازمه نیز از طرف حکومت
 کرامت شده است

تعدیل پروگرام دارالعلوم

روز یکشنبه جمعیت العلماء حسب دعا
 وزارت معارف برای تعیین پروگرام دار
 نجم المدارس مشرقی در وزارت معزیه الیه
 انهقاد نمودند اول بناسبت تعیین نصوص پرو
 مدرسه مذکور پروگرام درسی دارالعلوم
 را بصورت اساسی مطرح مذاکره کرده
 و تعدیلات مختصری در آن نمودند پرو
 نجم المدارس بجلسه آینده موکول شده است

رسالة
اصول تربیه

برای ارشاد معلمین ابتهالی که در دارالتعالیم

وزارت جلیله معارف ترجمه و تبصویر عروج

سردار حیات الله خان

وزیر معارف

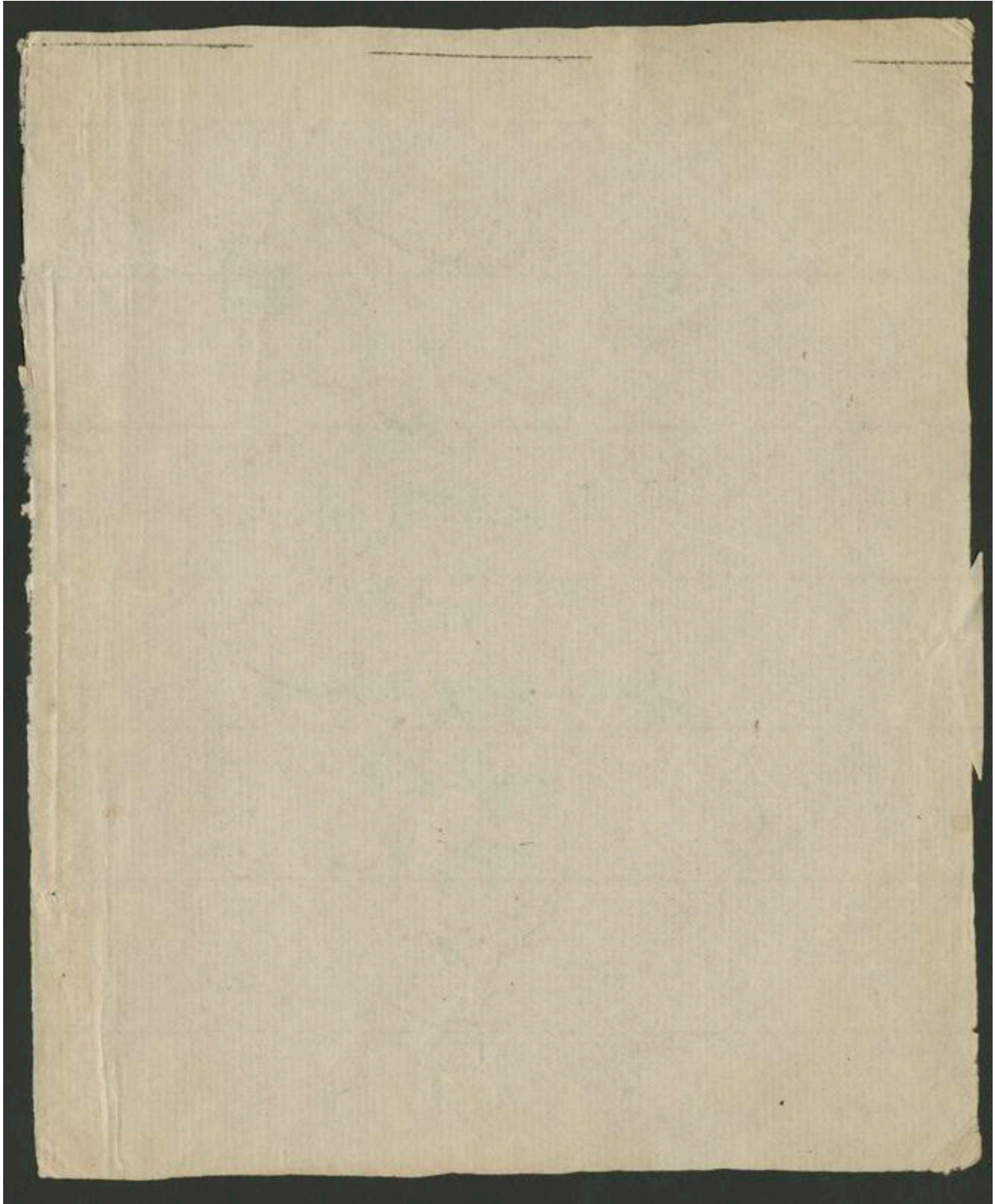
در مطبع وزارت جلیله معارف پکاپ رسیه

مترجم فقیر عبد الله

۱۳۰۲ شم

(۶۰۰ جلد)

عدد طبع

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

۱- تربیه، تعلیم

(۱) تربیه اساس و بنای ترقی افراد ملت

میباشد و عبارت است از سه چیز: تقویم و درست ساختن انواع تربیه
قوة جسمیه و قوة عقلیه و قوت خلقیه

(۲) تربیه قوای جسمیه به ورزشهاست تدریجی رو

دریاضات مناسب بدینده حاصل می شود این تربیه

را با توجه درجه دارای صحت و تندرستی میسازد

تربیه عقلی

(۳) تربیه قوای عقلیه بمواد و مضامین مرتبه درسیه

میشود که منتخب از برای این غرض گردیده مگر در صورتیکه معاین و معلمه با درنموی قوای عقلی طلبا احسن طریق درس را پیش گیرند.

این تربیه عقول و افکار طلبا را خلد روشن و تیز می سازد و از تحصیل و اکتساب معلومات گرانمایه و معارف بلند پایه منافع بزرگی عائد حال شان در استقبال میگردد.

تربیه قوه اخلاقی

(۴) تربیه قوای خلقیه بدرس مضمون دینیات

و مطالعه و ترجمه و تاریخ بردان و زنان نیکو کردار صالح و پدید اخلاق حسنه پدران و استادان و سایر اشراف مأموران دوائر حاصل می شود بواسطه این تربیه است که طلبا فضائل

لازمه حیات را اکتساب نموده از رجال استقبال ملت
میگردند

ضرر ترک تربیه
بعض قوا

(۵) اقتصار بر تربیه یکی ازین قوا چنانکه بعضی را تربیه
کنند و بعضی را مهمل گذارند در شمار تربیه نمی آید زیرا بمحض تربیه
قوای جسمیه اگر چه پهلوانان شه زور بر میخیزند و له بکارم اطلاق
متخلی نبوده از ذکا و دانش کافی که موجب نجاح و نجات
و شرف زندگانی باشد عاری و محروم میمانند اینچنین
اشخاص طبیعت بهایم را گرفته جور و تعدی برضعفاران
می پسندند

هرگاه بر تربیه قوای عقلیه اقتصار رود شخص معلومات
بسیارے تحصیل میکند و له حصول این معلومات گاهی

سبب ضرر صحتی و اخلاقی او میگردند چونکه و فور علم
 و اهمال قوای جسمی غالباً موجب ضعف جسم او گشته
 چاشنی و مزه حیات و صحت از او کم می شود ^{ملکوت}
 و هرگاه در قوای اخلاقی اهمال رود طالب علم معایم
 گشته معلومات او واسطه یگانگی تفنن و تکرار شیطانتر
 خواهد شد اما اقتصار بر تربیه و نموی قوای خلقی سبب
 میلان بر غفلت و گوشه نشینی گشته شخص را از کار و بار
 جهان میکشد و از نوشتن و نعیم دنیا محروم میگرداند
 (۶) از بیان فوق ظاهر گردید که همین تربیه بیشتر
 قوای سه گانه نفس را که عبارت از قوه خلقیه و جسمیه و ^{عقلیه}
 با آنهاست نمو و کمال میرساند اما محض تکمیل قوه عقلیه را

در عرف «تعلیم» می نامند پس معلوم شد که معنی صحیح و
 مقصود از «تربیه» تکمیل و تقویم قوای سه گانه عقلی و جسمی
 و خلقی است بر نظم و نسق درست و در آن واحد
 بنا علیه تربیه نسبت به تعلیم عزیزتر و گران بھارت
 حقیقت این امر خیلی بزرگ و معلّین مکاتب ابتدائی
 باید حتماً و دائماً از آن نظر دارند زیرا گذشته طلبا مدارس
 فقیر و جاے خوش هو اندازند و نسبت به دیگران به تربیه
 کامل محتاجترند تا در استقبال فوائد عائد حال شنا
 گرد و بهمه امور کلی و جزئی حیات شاکار بیاید
 چون معلّین و مسلماناے مدارس ابتدائی طلبا

بیان مقصود تربیه

آماده مکاتب ابتدائی سے سازند نباید علی الدوام
این دو امر را ملحوظ و در جمیع اعمال شعار خود سازند
یکے انکہ « تربیہ بہتر است از تعلیم »
دوم « تہذیب اخلاق بہتر است از کسب معلومات
مستنبطہ از کتب » .

* *
*

۲- تربیه راجع بدارس ابتدائی
و دارالمعلمین ابتدائی

هوائے
خوب را تاثیریت
در تربیه

(۱) قداماً اغریق برین عقیده بودند که هوائے
خوب در تربیه خیلی تاثیرت نماید بظاہر است از
امور شامله بر احوال خودمان خیلے مناسرت میگرویم۔
زیرا از منازل پاک و ستره که مشتمل بر منظره های
نیکو و مہارت فنسیہ باشد اطفالے برے خیزند کہ ملکہ
و قوہ حُب جمال و میل بقون جمیل در ایشان بنموسیباشد
و ما کلا نہا خودیہ سببینیم صحبت و آمیزش با اشخاص نیک
خیلی مارا مہذب و نیک عمل میسازد
صحبت اینجا موثر است کہ باش در آب و وی تری در آتش داغی

بناؤ علیہ حتمی است اکنہ مدرسہ بقدر امکان حیدرلبنائے
 وجامع شروط صحیحہ بودہ اصول فنون جمیلہ و ذوق سلیم
 خیلی دران رعایت شود (خارج و داخل مدرسہ در حکم همین شرط
 برابرست) و معلمین بکارم اخلاق آراستہ خیلی دوست
 و موافقہ جمال و فضیلت و ترتیب و نظام باشند تا انتظام
 و استفادہ اطفال بروجہ صحت صورت پذیر گردد

تأثیر اکنہ

(۲) مدارات نظام بر کثرت و بسیاری تعداد حجرہ
 نیست - زیرا مدارس شہرہاے بزرگ نسبت
 بمدرسہ ہاے قریہ ہاے کوچک خیلی دارای حجرہ ہاے
 بسیار می باشد و بسا کہ مدرسہ ہاے قریہ ہاے
 کوچک از سبب خوردتی دہ مقصور و منحصر بر حجرہ

واحد باشد - بلکه مدار حسن انتظام بر سترگی مقام
 و حسن ترتیب و نسق مدرس است تا عنوان وقت
 و ذوق سلیم گشته از وسعت یا تنگی جائے آن
 قطع نظر شود .

لوازمات
 حجره درس

(۴) اکثراً اگر چه خیلی بسیط باشد باز هم
 باید داراے حجره های درس و لوازم و تجهیزات است
 آن باشد مانند چوکیهای نشستن و تخته های
 سیاه و صورتی دیوار و تخیل خانه ها و الماریهای
 کتاب و میدان بازی مزین تا ممکن است
 قباچ و بسبب و ن مدرس باشد .

(۴) مدارس عالی نیز حتماً داره حجره های
 متعدد برای مدیر و معلمین بوده میدانی برای صفت
 نذری
 طلبا و الماریها و تخیلخانه های کافی داشته باشد

لوارنا
 مدارس عالی

(۵) تربیه مدرسه بروجه جید صورت پذیر
 نمی شود مادام که هر جز از اجزای اکنه آن داره
 کمال ترتیب و سترگی نباشد لذا برای وصول بدرجه
 مطلوبه وضع و تقرر قواعد و قانون معینه لازم و ابراه
 و پیروی آن قواعد واجب است .

مدرسه چه
 لازم است

* *

*

۳- ترتیب و تطافت اکتف

فریفته
معلم

(۱) مدارس کوچک که دخل و عائد آنها اندک باشد نمیتوانند چیراسی یا خدمتکار جداگانه خاص برای خود بگیرند - درین صورت اگر - مسلمین بذات خود یا امرتبرگی آن قیام ورزند و در صفائی مدرسه خودشان کوشش نمایند

چندان عیب و عار سے ندارد .

تقسیم کار
چیراسی یا خدمتکار

(۲) هرگاه مدرسه دارای یک چیراسی یا بیشتر

باشد حتمی است هر کدام بدانند که خدمت و وظیفه یومیه شان چه میباشد و برآمرکدا چه کار مقرر است لذا برای معلم اول واجب است هر کس را بخدمت و وظیفه مقرره اش دانسته سازد تا اجمال و اغفال

بکارهای مدرسه راه نیابد خواه کارهای عمومی مانند جاروی
مدرسه و تکاندن گرد و غبار چو کیها (و اسباب تکیخانه ها)
باشد یا کارهای خصوصی مانند خانه تکاندن حجره ها و بیرون
کشیدن چو کیها و شستن زمین آنها را هفته یکبار .

باید جاروب کثی و پاکی . هر روزه بعد از خستی و رفتن
طلبانخانه باشد - و تا زمین را آب پاشش آب پاشی
نکنند جاروب روانیت - در صورتیکه آب پاش
موجود نباشد - با قابه و غیره آب پاشی خفیف
لازم است - غسل و شستن زمین مدرسه باید در اوقات
معینه منظم باشد - و اقل هفته یکبار شسته شود
پایه چو کیها و میزها و غیره را باید بصافه خوب پاک و ستره

باید جاروب
و پاکی مدرسه
هر روزه دیگر
بعد از خستی
طلبان باشد

سازند گردد و غبار سقف و دیوار را به تکانند آینه های در
 و روزن را صاف نمایند در این صورت جواه لک نمیشوند
 به سقف یا دیوار حجره یا تار دوانی کرده خانه سازد معلم ^{اول}
 رسماً از بنکارها مسئول است .

(۳) چون کارهای رفت و روب هر روز

اوقات
 تطهیر

بطرف دیگر یا شام اجرا میشود، از طرف صبح اقتضاً
 بر صاف کردن کافی می نماید - تا گرد و غبار یک شب
 بر چوکیها و غیره اسباب نشسته پاک گردد
 هرگاه طلبه را بگذارند خود آنها چوکی و اسباب را بدست
 خودشان پاک سازند نشان پستی درجه مدرسه و عدم
 اهتمام است بصحت تربیه .

تنظیم مزبله

(۴) بسیار شستن مزبله بدرجه که غرق آب شود

لازم است - و این در مزبله های جدید ساخت که بدو

نخل آب دارند خیلی آسان است - هرگاه نخل آب

بدیوار نباشد حتمی است سنداس و غیره سطح آنرا

بشکست یا دول آب بسیار انداخته بشویند

حل کردن (حامض فینک) در محل آب مقصود نیست

بلکه هر وقت امر مکرر و بی حادثه شود استعمال میگرد

و بعباره دیگر فینک علاج شافی در منع و ازاله تعفن

نمی تواند چنانکه در بعض اوقات گمان می رود

پس اقتصار بر فینک در خصوص نظافت نشان جهل

یا کسالت است .

سینه نشانی
آب نوشیدنی
از منزل دور
باشد

(۵) باید آب نوشیدنی و توابع آن خیلی از
منزل دور باشد - وضع چاقی آب و غیره در جوار منزل
خیلی شایان تاسف است - از آنچنین عادات قبیح
از ضروریاتست زیرا منافی قواعد صحیه و مخالف ذوق سلیم است

صند و قبا
را خبر گیرند

(۶) حتمی است از بیرون و درون صند و قبا
خبر گرفته اسباب آن را هر وقت بیرون کشند و غبا
از پاک سازند

میز و الماری
باز خبر گیری
دارند

(۷) سطح و پایه های چوکیها و الماریها و میزها
و خانه های میزها نیز بخبر گیری و پاک کردن خودشان محتاجند
اوراق و کتابها را در خانه میز مطلقاً تیت و پراکنده نگذارند

حجره معلم اول

(۸) حجره معلم اول نمونه خوبی است در خصوص
 ترتیب و نظافت - منقشین بنای تنقید است
 خودشان را در امر راجع به ترتیب و نظافت مدرسه
 بهمین حجره میگذارند - بنا علی باید اسباب
 الماری و میز معلم از استیاء بزرگ گرفته تا کوچک
 مانند دوات و قلم و قلمدان و عنبره خیل و دارای
 نظافت بوده - اوراق اخبار و غیره را مانند پرده
 بر سر آن نیندازند - پرده موم جامه خید
 خوب است چرا که شستن آن با آسانی میشود
 صورت دیوار و تصویرها را جز فیله جماعهها را
 بر دیوار حجره معلم از برای زینت آویختن

خیلی نامناسب است .

(۹) باید ترتیب و نظافت حجره سائر معلمین

کمتر از حجره معلم اول نباشد - اگر معلم اول

حجره معلمین

و سائر معلمین بدانند حجره های شان آئینه

قد نما می است که سراپا حقیقت اخلاق شان

در آن جلوه گری می نماید - در صورتیکه به حجره های

ناپاک و بی ترتیب قناعت و رزق معلوم است

طبعاً بنظافت و ترتیب حجره ها و سائر توابع

مدرسه چندان پرداخت نمی نمایند.

(۱۰) تفتیش تیراق (بکس) طلبیا

هر وقت لازم است تا کتب و اسباب لازمه

ترتیب کتب غیره
سامان تعلیم از
طلباء درخواست
و از این بازخواست
می شود

در کس خودشان را در آن بترتیب بگذارند -
نان و کاغذ پاره های سیاه و مانند آن را در آن
نمانند طالب علمی که تبراقتش بدرجه مطلوب
دارای نظافت نباشد - نمر اخلاقی کم میشود .
(۱۱) خلاصه سخن چنانچه ریاضه بدین سبب
سلامت عقل و جسم میگردد همچو عمومیت نظافت
و تربیت در امور مدرسه اعتدال خلقی اطفال را
بلند ساخته این دو فضیلت را یکپوشم شان
عزیز میگرداند .

*
* *

۴- اثاث و ادوات مدرسہ

(۱) یکے از اسباب مہمہ مدرسہ چو کھیای
نشستی است - و حجم آنها با عنایت بہ عمر طلبیا مختلف
میگردد از اشکال سہ گانہ ذیل حجم چو کھیای طلبیا
دارس ابتدائی ظاہر می شود . .

چو کھیای مناسب
پیشہ شد
بسن طلبیا

(۲) طلبیا بچہ خوان کہ نوشتہ نمیکند -
باید چو کھیای شان بسیار بطرز بسیط و سادہ و سطح
انہا افقی و بلندی شان اندک و مانند شکل ۴ باشد .

صنوف طلبیا

(۳) چو کھیای بسیار بلند، و چو کھیاییکہ سطح
میزان از جای نشستن بیشتر از اندازہ دور باشد، خیلی
باجسام اطفال ضرر دارد - چو کھیای بچہ عیب دار

چو کھیای
بی مناسب
ضرر دارد

نخاسته قابل میخاید که اصلاح شان را بکنند .

(۴) در چوکیهای بسیار نو ساخت عمودیکه
از کناره پیش رو جای نشستن نزول کرده از عمود
فرود آمده و نزدیک سطح کتابت داخل متجاوز میباشد
یا بعبارۀ دیگر عمود مذکور بزیر میز واقع شده و چون
بهمراه آن دشوارست طالب بداخل چوکی بنشیند
حتماً درین نوع چوکی جای نشستن متحرک و در وقت
ایستادن طالب بلند شود - و در حاله که ریاضت
اقتصاد در امور خرج حتمی باشد ساختن چوکی متحرک
دشوار و درینصورت نشستهگاه را پس بطرف دنبال می سازند
و در مکاتب ابتدائی مسافه نشستن گاه از عمود فراتر

پایه پیش رو
چوکی از پایه طرف
میز که نزدیک
به سطح مقرر
کتابت است
تجاوز پیش گفته

مزدیک بطرف سطح کتابت بقدر ۱۰ سانتیمتر میباشد

تخته سیاه

(۵) تخته های سیاه نیز مانند چوکیها خیلی اهمیت

دارند - حجم تخته سیاه هر قدر کلان باشد خوبتر

و دایره گیش بقدر مناسب است از زمین سطحش افقی

و بسیار سیاه براق باشد

تباشیر

(۶) در عملها معمولی تباشیر سفید چاک

کافی است، ولی در رسم خریطه و رسم خط کشی که

در توضیح دروس اشیا بکار می آید، و در مشق، استعمال

تباشیر رنگ مناسب است زیرا مشاق بتوسط

رنگ نازکیهای پیوند حروف را نشان میدهد.

استعمال تخته سیاه

(۷) تخته سیاه همیشه برای معلم مدد میرسانند

بنا بر علیه خلاصه مضمون درس را در آن بنویسند
 بعضی معلمان ناقابل نیم بالای تخته را بتاریخ و اسم ^{ده} ما
 و موضوع درس پر میکنند و این از غلطیهاست
 فاحشی است در درس - هرگاه برای بچه بیانات ضرورت
 نوشتن پیش آید و در بعضی دروس نوشتن تخته
 اصلا لازم نیست) باید نوشته اندک جاے بالای
 تخته را بگیرد (و باقی تخته برای مطالب دیگر صفا ماند)
 (۸) اهم اسباب لازمه در امر تعلیم خریطه ؛
 و صورتهائی است مستهل در توضیح دروس اشیا -
 قدما که نقشه ؛ اسباب تشویش و مشغولی ذهن طلبا
 گمان کرده بدیوار حجره درس رسم و صورتی نمی آویختند

خریطه ؛ و صورتها

امروزه روز مدارس جدیده هیچ فکر عقیم را پدرو دگفته
 جمیع اقسام رسوم مناسب بسن و اعمال طلبا را
 دیوار درس خانه می آویزند و این را وسیله تحفظ طلبا میدانند
 خریطه ها و صورت های دیوار هر درس خانه حتما خاص
 بواجب طریقه درس مقرره باشد - بدیهی است طلبا
 در اوقات فراغت و تفریح به خریطه ها و صورت های دیوار
 نظر کرده ازان فایده ها بر می گیرند

(۹) خریطه ها و صورت های لازم است به نظام
 و ترتیب بیاویزند بلند می آنها زیاده بترتیب طبیعی
 طلبا نباشد و زیر آن دو متر از زمین دور باشد

(۱۰) در هر حجره سبدهای لازم است که معلم

وضع خریطه ها
 و صورت های

و طلبا کا غذا پارہ ، وغیرہ اشیای بیکارہ را در آن
بمیدارند .

موضع
پارہ نمی کاغذ
و مانند آن

(۱۱) قلمهای سلیت و قلمهای پنسل
و قلم آهنی بطول مناسب باید هر گاه به قلم آهنی
کوتاه و یا پنسل کوتاه (که با اصطلاح وطن ریز ما آنرا
قلم مرام میگویند) بنویسند دست مانده میشود
و خوش خط هم نمی آید .

قلم پنسل
سلیت و دست
قلم

(۱۲) تختهای سلیت و کتابچه های
سوالات حساب و کتابچه های احوالاً بحکم مقررہ
و صاف تختی یکی تخت سلیت پارہ خصوصی از
استخ (بر) یا از کراسین باشد

کتابچه او کتابچه

توجه بسیار

کتابچه های سوالات و کتابچه های اعلا و غیره
را هیچ گاه قات کرده بر سر میز نگیند و همیشه
در نظافت آنها کوشند

معلم قابل را که در فن خود ماهر باشد هیچ امری
از امور سامان تعلیم فوت نمیشود اگر چه بسیار
جزئی و خورد هم باشد

توجه بسیار
تعلیم

و چنانکه پیشه و ماهر در تجهیز اقرار و آلات پیشه
خود عریض بوده هیچ معلم حادثی در تجهیز و آماده
سامان تعلیم طلبا عرص می ورزد

۱۴۶ دفتر و کتابچه های مدرسه

(۱) در هر مدرسه ابتدائی چهار کتابچه	کتابچه ها
میباشد (۱) کتاب داخل و خارج (۲) کتاب	دفتر چند نوع
حاضری (۳) کتاب مکتب (نتیجه امتحان)	میباشد
(۴) کتاب جمع و خرج	

(۲) کتاب داخل و خارج برای کیفیت	کتاب داخل
مفصل دخول و خروج شاگردانست یا کتاب	و خارج
برای تفصیل کیفیت هر شاگرد است در وقت	
دخول او به مدرسه	

(۳) کتاب حاضری برای تفصیل مواظبت	کتاب حاضری
----------------------------------	------------

و مواظبت طلبانست بر حاضری یومیه

کتاب
مکتب

(۴) کتاب مکتب برای ثبت درجه تجسس
طلباست درین کتابچه مجموعاً نهم مضامین طلبا و اختلافت
درجات خصوصاً نهم نسیب است امتحان تقریری
و تقریری ایشان ثبت می شود

کتاب
جمع و خرج

(۵) کتاب مصلحت (جمع و خرج)

در استعمال
کتابچه های خلی
وقت و صدق
مرعی دارند

(۶) - در سیاه و ثبت کتابچه های مستهوی درجه

دقت و راستی را واجب دانند

مدیر و محترم اول در غیاب مسولند - و ایشان
میتوانند سیاه و ثبت کتابچه های را با بعلین محول کرده
خودشان نگران آنها باشند

کتابچه های مستهوی

(۷) ہر معلم بساعت اول از طرف صبح
 و در ہمہ ساعتہای پیشین تعداد حاضر و غیر حاضر طلبا
 را بطرف چپ بالائے تختہ بنویسد ہر ساعت
 کہ یکے از غیبر حاضر یا حاضر شود نام او را در جملہ
 حاضرین داخل نمودہ تختہ را نحو اثبات میکند

(۸) عذر تقاضی و اہمال راجح بہ امر تحریر کتابچہ
 در مسیح حال قبول نمے شود، زیرا تحریر از مہمترین
 کار ہائے مدرسہ است و قدرت معسلین بر قیام
 و وظائف و کار ہائی کہ پیروے آن اہمیت از ہمین
 کتابچہ ہائے تحریر معلوم میگردد

عذر حاضر و غیبر
بہ تختہ ثبت میشود

اہمال تحریر
کتابچہ عذر
قبول نمی شود

حلیف سیر تحریر

۴- ترتیب و نظام

- ۱- ترتیب را باین گونه تعریف کرده اند که (ایجاد محل تعریف از برای چیزی - و وضع هر چیز بجای خودش)
- ۲- معنی ترتیب در مدارس آنست که هیچ کار را به تقدیر و تصادف (اتفاقی) حواله و نسبت ندهند

بناءً علیه جدول تقسیم اوقات ابتدا و انتهای هر درسی را ترتیب چه اموری را معین میکند نظام معینی در ترتیب چو کیهان نشین رعایت شامل است
می شود یا بعبارۀ دیگر صفوف چو کیهان است و در میان
و وقتا بحسب احوال شان مسافت و خالی جای بینایی
از براسه تردد می باشد تخمۀ سیاه به دیوار یار سپا
در میان جای و پیش روی درس خانه باشد

روشندانها به پشت سر دوست چپ بود -
 طلبا در صحن مدرسه صف بندی و پیشش از آمدن
 به درس خانه یا مکتب به اجزای بعضی حرکات نظامی
 و قواعد میخوانند - هیچ یک از طلبا نمیتوانند جای معینه
 خود را در درس خانه تبدیل نماید و بجای دیگری بنشینند
 مگر با اجازه معلم و اینهمه مشابهای ترتیب است از
 حیث امور خانه و کلی - اما در مسائل جزئی این بهم از
 جمله ترتیب نظم میرود که بقرار و طح قدم قاصد طلبا
 قواعد مخصوصه در استادن نشستن و نوشتن و غیره
 برای شان مقرر نمایند کتب بی ترتیب آشوب گاه نشسته
 و خواب سر می کشند عرض فائده با خلاق طلبا خیلی ضروریست

بسیار اما نظام عام تر و نسبت به ترتیب قواعد نظام
 بیشتری را شمول دارد زیرا نظام بر محضر اجتماع
 قوانین و لوازم (فرائین) که طلبها به بی رغبتی پیروی
 کند قناعت نمی ورزد بلکه طاعتی میخواهد که طلبها از
 تعادل جمیع اوامر معلوم را منقاد گردند.

بواسطه نظام است که بجزیره آغاز کار طلبها
 سکون و آرامی محضی را لازم بگیرند و چون اجمال
 و عصبانی از ایشان سرزند در محل عقاب می آیند
 و نیز از حیث اعتدال جسم و نشانی و حسی در کار
 بعضی نظام عسکری (قواعد نظامی) مطیع و آموخته
 می شوند. چونکه نظام تاثیر آسانی کار جمیع وجه مدرسه می
 بخشد.

نصرت علی

پس نظام و سیله یگانه ایست که انسان را بفضیلت
 ضبط نفس (بمحویت نفس) عادی و آراسته میا
 و هر قدر شخص بزرگ و کلان سال شود باین فضیلت
 بیشتر محتاج میگردد. و تا شخص خود مؤدب و عادی باطن
 نباشد - صلاحیت ندارد که جلوه گیری غسیری نماید
 بناءً علیه نظام مدرسه از نافع ترین اشیائی است
 برای حیات او .

۴ - فائده ترتیب و نظام بر حکمت و قوه ارادت

معلم منوط میباشد - و درین صورت نمی شاید
 بی تامل هیچ حکمی نماید - و چون بعد از تامل و فکر حکمی نمود
 باز مطلقاً لغویاً تخفیف بعضی ازان جائز ندارد - و ضمناً را

در آوازه که

بطلبان میباید

چیز را
را

بر احترام و اطاعت او امر حتماً خوگر سازند و در اطاعت
بمشایق قوانین حکومت دانند .
پس حتمی است معلم هیچ حکمی ننماید که طلبا تعمیل آن
نمی توانند و به عملی که برای طلبا جائز نیست هم روی
آنها اقدام ننماید. زیرا طلبا خیلی بتقلید شغف دارند
و چون به عملی که از برای آنها روان نیست خود معلمین
گرفتار باشند در این صورت چشم داشت
اطاعت از طلبا خیلی دور از صواب می نماید .
۵- در القای جمیع اوامر رعایت ایجاز و آسانی را
حتمی دانند. بهترین اوامر آنست که با لفاظ
انگ باشد. هرگاه شخصی بجماعت در یک کانی است

۳۴

معلم بدو کلمه آتی نطق کند: بر خیزید - تعظیم کنید و بعد
از توقف مناسب بگوید: بنشینید.

و چون معلم به لفظ (تیارسی) القای او امر نماید
(و این طریق خوبی است ممتاز از غیر بواسطه کمال
وقت (فرصت) و استعمال او امر غیر شخصی چونکه
استعمال چیز پائیک در شمار او امر غیر شخصی می رود و آن
اطاعت آنها سهولتی دارد) جائز نیست (تیارسی) را
بکلمه دیگر تفسیر نماید. می بینیم بسیاری از جهلای معلمین
نخستین لفظ میکنند و باز آن را بتعلیمات زبانی
و او امر شخصی شرح میدهند همچو معلمین از سر استعمال
(تیارسی) بیخبرند.

۶- باید در یک وقت دو سه نفر شاگرد را ایستاده بنشیند طالب بعض
 مگر بسبب مجبوری این عادت در مدارس رواج و جواب گفتن
 استیصال آن حتمی است. معلم قاعده بگذارد که شاگرد فوراً بنشیند
 بجز در جواب گفتن بنشیند و معطل با مرفشستن نباشد
 بسیاری از معلمین اوقات طلبار را باین سخن خود کرده
 «مهربانی کن بنشین» ضائع می سازند. و این تکلفی است
 که بآن حاجت نیست
 به معلمین خودشان فکر کنند که نظام
 نخستین قانون آسمانی است و از تعلیم قیامت آن
 در طبیعت فتوری راه نیاید و بسیار یگانه است
 که بواسطه آن جماعتها را میسر توان غلبه و برتری داد

معلم نمونه است

۸- هیئت و عادات معلم

۱- حتمی است معلمان بر دوام نظافت لباس و حسن منظر و قواره خودشان کوشش ورزند .

۲- و چون مقرر تعلیم باشند حتمی است یومی ریش خود را شانه کنند چونکه ریش انبوه خیلی قبیح المنظر می نماید .

۳- زن معلمه را اعتدال لباس و اجتناب از لباس زرد و سُرخ و زیور لازم است .

۴- حتمی است بوی خود را خوب پاک سازد و در نظافت جمیع رخت و لباسی که شسته می شود حفاظت نماید .

تعمیر و نظافت

نظافت

۵- حتمی است معلم از جمیع عادات قبیحه
مانند صدا و جولان بی سبب در میان جماعت
واخ و تئف و از آوازهای عجیب و غریب که از الخجج
پرهیز کند چون که بچه امور ذمیه حتماً طلبار ابوی
تقلید دعوت مینماید .

۶- باید معلم از خاطر خواهی و فضیلت نهادن
یکی از طلبار را بر دیگر اجتناب ورزد بلکه از چیزی که
بوی بچه کارهای آید دوری گیرند- و در معاطه با جمیع
ایشان طریق عدل پیشش گیرد- و با همه همان شفقت
و مرحمت اظهار دارد که بایکی از آنها می نماید .
۷- حتمی است معلم طلبار را از غلغله و چرچر بازدارد

و از سستی که بعضی معلمان در خموشی طلبا روا دارند

پرهیز نماید

۸- هر معلم یقین بداند که طلبا او را نمونه برای خود

می تراشند و در جمیع جزئیات راجع به لباس و قواره

و افعال و صفات تقلید او میکنند

۹- ارشادات مخصوصه تعلیم مضامین

(۱) قرآن کریم

تعلیم قرآن کریم

خیلی دارای

اهمیت است

۱- قرآن کریم از اہم مضامین است در مکاتب

ابتدائی چونکہ جمیع احکام دینی ما ازین کتاب کریم مستنبط

می شود. عقائد اسما بقدرت قادر برحق و خوف پروردگارا

در جمیع اعمال دینی و دنیوی در انسان از همین قرآن کریم

تعلیم قرآن کریم

پیدا میگردد چنانکه شخص را بر حسب اعمال صالحه بامید
 ثواب و اجتناب افعال قبیحه از خوف عقاب
 باعث می سازد و بر قصص اولین و سیر متقدمین
 انسان واقف گشته اخلاق فاضله را از قوم سبیل
 اکتساب می نماید و از مواظبت آن با کمال دوجه پند میگیرد
 ۲- قرآن کریم بزرگترین وسیله تربیت در ترویج
 ذوق اطفال بحسن خط و اسلوب متین آن خصوص وقتیکه
 به تحصیل علوم عربیه ترقی نمایند، طلبا اکثر الفاظ لغوی
 از آن یاد میگیرند - خلاصه قرآن کریم تمرین مفیدی است
 برای انشای جودت قرائت و در سستی زبان عربی
 ۳- بنا برین حتمی است خیلی توجه بتدریس آن خوب نیست

اقتضای محض حفظ

عبدالله

در سالهای ابتدائی و عدول از طریقه راجحه الان در
 تدریس که مقصور بر محض یاد کردن آنست چه درین
 طریق اندک توجهی هم با استفاده معانی و احکام
 و دروس اخلاقی و مواعظ و غیره فوائد قرآنی نمیکند
 ۴- خورد سالی اطفال سبب عذرمان نمی تواند

چونکه ممکن است اطفال را بقدر فکر و ادراک شان
 مجملأ از معانی قرآن شریف تعلیم داد اگرچه حال اطفال
 مساعد بفهم کلمه کلمه آن نباشد باز هم از معانی
 احکام و قصص و مواعظ و غیر آن بقدر فهم
 خود شان یاد میگیرند.

نوشتن
 به تخته ها

۵- طریقه راجحه خط نویسی بتخته از روی قرآن شریف

تدریس به روش کلاسیک

یا از روی سرخط معلم احسن طریق حفظ میباشند. تمرین و
 خور شدن طلبا بر املا و حفظ از همین طریق نشأت میکند
 بنا برین اتباع این طریق مدت دو سال که عبارت
 است از سال ۲ و ۳ حتی بهت معلمین طریقه مذکور املا را
 پیروی کنند و طلبا را بتوجه حسن خط باعث شوند هرگاه ساعت
 تعلیم مساعد املا و حفظ هر دو نباشد طلبا مکلف اند که
 در خانه حفظ نمایند.

۶- آیاتی که درک معانی و تدبر مبانی آن نمیتوانند
 خوب است بجهت آیات حفظ و فهم مبانی تا بوقت
 پختگی ملکه نشو و اساس استعداد عقل و اگر شود.

در سینه هم حفظ از روی مصحف باکی ندارد

یا اگر در سینه
 مصحف

در سال اول
چگونه حفظ کنند
اما در سال اول معلمین، طریقه کنونی را بجه
بدروس محفوظات را پیروی نمایند که عبارت است
از نوشتن بتخته سیاه و بحث در معنی و خواندن
برای طلبا و بعد از آن یک یک بر سر خود آنها خواندن و چون
دانست حفظ کردند نوشته را کُل کرده یکی را بگوید
از یاد بخواند بعد بدگری رد آورده بگوید دو نفر یکجا بخوانند
و همچنین تا بقدریکه معلم میخواهد حفظ کنند و چون نوشتن
برای شان آسان شد در تعلیم طریق سال ۳ و ۲ را
مرعی دارد.

در قراءت قرآن
شریف چه چیزی
رعایت کنند
۴- در قراءت قرآن شریف حسن اخراج حروف
از مخج و فکر در معنی و رعایت قواعد تجوید را مد نظر دارند

در سال اول
چگونه حفظ کنند

و در اینجا حتمی است طلبا را قواعد تجوید بر حسب لیاقت
 و بقدر فرصت یاد دهند. و چون طفلی مثلاً بمبسی که بعد
 ازان (با) می آید غنة نکند قاری غلطی را گرفته حتماً
 بگوید بهر میم که بعد ازان با می آید در این غنة بکن و همین
 طریق قراءت طلبا را بتجوید مطابق و از بیان قواعد تجوید
 که غلطه و مستقل باشد پرہیز نماید

۸- قاری حتماً بعض ساعتہای قراءت را
 از برای شنودن پس خواندگی معین دارد یا در یک
 از هر ساعتہ چیزی از پس خواندگی طلبا بشنود

۹- حتمی است در حفظ قرآن شریف مانند سایر
 مضامین ہمہ طلب یکجا جماعت ہم سبق باشند

تعلیم قرآن شریف
 جماعت ہم سبق

در حفظ قرآن

هرگاه طالب علمی یک روز در روز غیر حاضر بوده بعد از آن
حاضر شود سبق پیشش را همراه دیگر طلبا حفظ میکند
و سبقهای گذشته را مکلف است که در خانه
یاد کند و در طریق توحید و سس بر همین دستیره روش نماید
۱۱- از عیوب آتی اجتناب حتمی است
(۱۲) بهتر از و از شش صوت (پ) بد آوایی
که از اظهار صوت در حفظ پیدای شود؛ (ج) همگی
خواندن (د) نوشته آیات شریف را از تحفه
بزبان یا بدست گل کردن، بلکه برای گل کردن ساده
که باس یا ایره غسیره استعمال شود.

عمیالی که
بجز از اینها
واجب است

(۲) دینیات

۱- تعلیم دینیات باید بر اغراض آتی مشتمل باشد: از تعلیم دینیات
 (۱) نشر و تحریک فضائل اخلاق بطریق پسند و
 چو غرضی مطلوب
 است
 نصیحت و ردش نیک .

(ب) نشین شدن عقائد صحیح یا عبارته
 دیگر غرض عقیده گشتن ؛

(ج) طلبا را بر احکام دینی و امور تعبدی که در قرآن
 و سنت نبوی و او د است و اقف ساختن ایشان را
 بر اتباع و احترام آن احکام مبارک و عصیت نمودن
 ۲- چونکه غرض اول (تحریک فضائل اخلاق) در
 استکمال دو غرض باقی معین و مددکار میباشد

از تعلیم دینیات

حتی است رتبه آن بلندتر و مقصود تر مضامین باشد
 خصوص در سالهای اول تا اساس مستین ترکیب شده
 بنای خوف آگهی و عورت و احترام پیغمبران و کتب سماوی
 اول طلبا بر همین اساس مستین قائم کرده .

فکله فضائل

۳ - طریق واجب الاتباع در غرض این
 نهال فضائل آنست که طلبا را قصص و حکایات و خطبه
 و مس و هندچه باحوال اخیار و اشعار هر دو واقف
 و میدانند اخیار از پیروی صراط المستقیم است
 بوضای خداوندی و سعادت دارین فائز گشته اند
 و اشعار بسبب انحراف از سر جاده انسانیت بصفت
 و خیم و عذاب الیم دوچار شده و پیچو طرز در نحو س طلبا

در سلسله تعلیم

و بینایات
 بله با اسخ می شود

خیلی اثر نموده از افحال شرعاً عرض و به اعمال خیر اقبال
 نمی کنند، و بهتر است از آنکه طلباً را خطاباً با تسبیح
 فضائل و اجتناب از ائمه ملقین نمایند.

شرط است این امثال و قصص مؤدی غرض
 مقصود بوده از حشو و خرافات لایعنی خالی و به نصوص
 صحیح و دینیه (خالی از شائبه ظلم) منطبق باشد.

۴- باید مدرک روایت امثال قدیه قناتاً در قصص تهیه
 فرود بگویم که در زمان خودمان که امثال آرد تا هم به طلباً اقتصار نوزند
 غریب و هم با فزونی شوقشان باعث شود.

۵- حتی است احکام دینیه و امور تعبدیه را احکام مقدس
 حتی اگر کان بطریق عملی مدس دهند مشاط طریق و هو دینی عملی تعلیم شود.

توضیح در خصوص
 امثال و قصص

و نماز را علی نشان دهند، و چون نفع و اغراض مقصوده
 از فرضیت احکام تشریح گردد در سهولت عبارت
 و اجتناب از الفاظ مشککه (که فهم حقیقت همه الفاظ
 بر طلبها دشوار است) کوشش ورزد. بعضی یاد کردن
 احکام قناعت نوزد بلکه حتی ایستند طلبا بهمانی آنها
 در بر نمایند.

ملاحظه را در این باب
 عقائد عالم زین
 ۱- حتمی است ملاحظه صادق از مظاهر طبیعیه
 و بدائع خلق را خدمتکار استیفاء عقائد دینی سازند
 یا بعباره دیگر از ملاحظه مظاهر طبیعیه و بدائع خلقیه عبرتی
 که سبب روح عقائد دینی گردد حاصل کنند.
 ۲- حتمی است تعلیم دینی و بهمانی و سخن راست
 دینیات متعاباً
 تعلیم شود

توجه طلبا باشد چنانکه متدرجاً در سالهای مختلفه تابع نموی
ملکه ایشان گردد .

۸ - دین مقدس اسلام درین ایام بخیلی
بدعتها و خرافهها که هیچیک از آنها بدین مقدس جوازی
ندارد مشوب گشته .

حتی است طلبا را از حقه عمل بحديث شریف
" مَنْ دَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيَعْنَيْهِ " (هر که بیسند از شما سکری را
باید او را تغییر دهد) بلزوم اجتناب از بدعتها و خرافهها
نمایند .

(۳۳) مطالعه

صورتها

۱- هرگاه در کتاب مطالعه صورتی مختصه بدرس باشد صورتها
 حتمی است معلم طلبا را مکلف سازد تا اما معان نظر و فکر
 در آن نموده ملاحظه و رانی خودشان را در آن باب اظهار کنند
 و اگر در کتاب درس چیزی از آن قبیل نبوده معلم می تواند
 صورتی مناسب موضوع درس حاضر سازد
 و چون صورت را حاضر نمود طلبا در اموریکه بخلاصه
 و حاصل مضمون آن تعلق دارد بحث و گفتگو نمایند .
 ۲- ازان بعد معلم از برای طلبا خلاصه و موجز
 موضوع صورت را بطریقیکه جلب شوق آنها گردد
 بیان نماید .

۳- بعد کلمات مشککه (بالای درس) را خود بخواند *مفصل در رس*
 بعضی طلبهارا با عاده آن امر نماید و این بشایه تفریبی است *کلمات مشککه*
 برای ایشان در صحت و توضیح نطق .

۴- پس از این معلم همه *درس* یا همان قطعه را *نمونه*
 که مطالعه آن در آن حصه مراد است قرائت میکند آنرا
 نمونه قرائت طلبای سازد .

۵- و باز کلمات و جملات مشککه را شرح *شرح*
 میدهد و در حین لزوم بر تخته سیاه می نویسد و طلبا
 مکلف میدارد خودشان استنباط معنی از سیاق
 کلام کنند (زیرا باین گونه استطاعت و توانائی
 در معظم احوال می یابند)

قوات طلبا

۴- در وقتیکه این مشکلات بر طرف کرد معلم
 طلبار مکلف می سازد که هر کدام یک یک بخوانند و چون یکی
 میخواند طلبای باقی همه کی سبق را سمع و غلطی را بحث
 نمایند مگر مباحثه در خصوص غلطی پیش از فراغ قاری از قرائت
 روا نیست - با اینصورت همه جماعت متوجه بدروس
 خودشان میگردند .

انتقال از یک قطعه

۵- هرگاه یکقطعه را دوسه نفر صحیح خوانده پس آن
 ذهن نشین طلبا گردد معلم انتقال بقطعه دیگر نموده سلوک
 فوق را هم جراً معی میدارد .

بدگیر قطعه

سؤالات

۸- در انتهای دروس معلم بعض سؤالات
 راجع بمسائل مهمه را ایراد و طلبار بجواب آن بجزمله های تام

که الفاظ را از خود تراشیده باشند مکلف دارد.

۹- لائق نیست طلبا همه یکجا مطالعه کنند زیرا همه یکجا نخوانند

بچه طریق بجز اینکه غلطیهای مخصوصه هر طالب علم مخفی
و ایشان را بر کسالت محمول سازد نتیجه نمی بخشد.

۱۰- حتی است قراءه طلبا واضح و آهسته (یکیک) درجه تکلف نکنند

و آوازشان طبیعی و خالی از تکلف باشد و در نطق

الفاظ چهره نکنند .

۱۱- کتاب مطالعه را بدست چپ و بقدر کتابها را چنان

۳۰ سانتیمتر از چشم دور دارند و در عین درس بدست گیرند

همه نشسته و با اعتدال جسم بچوکی تکیه زنند

و کتب مطالعه را مطلقاً پست نکنند .

طبیعی است که در این کار

تجربا

۱۲- در تدیس طلبای طرز کاکا حتمی است
 از آنها کردن قدیم اجتناب ورزیده ^{طفل را}
 بضم حرکت بحرف و نخستین هر دو را بیکدیگر
 او کردن مکلف دارند و چون اطفال تلفظ
 حروف مفروضه اتقان حاصل کنند حتمی است
 اختلافات شکل حروف را در ابتدا و وسط
 و آخر کلمات نشان و طلبا را بقرآت و تلفظ ^{شکل} کلمه
 بیادست سازند.

[Faint bleed-through text from the reverse side of the page]

انتخاب حفظ کردینیا

(۴) محفوظات

صغیر بن عبد الله

۱- حتی است قطعہ مستخبہ برای حفظ بقاب

ادبی ریختہ و در درجہ سختی مناسب فهم طلبا باشد .

۲- پیش از اطلاع طلبا بر قطعہ معلم قطعہ را برایشان ملخص آن

خوانده و موضوع و معانی آن را ملخص و سهل السبیل

شرح دهد .

نوشتن آن بر تخته

۳- بعد از آن حصہ مطلوبہ الحفظ آن را تخته درشا

درس بنویسد .

شرح سخن

۴- بعد معانی کلمات و جملات مشکله و مشابہه

طلبا را در آن باب برای شان شرح دهد

۵- بعد تمام قطعہ را بتانی و یکہ یکہ میخواند کہ نمونہ برای طلبا کہ نمونہ

قرائت طلبا

۶- باز بعض طلبا یک یک خوانده غلطی های خود را تصحیح می کنند و در قرائت مانند معلم تائی می نمایند .

۷- بعد از آن قطعه را از پیش روی طلبا بردارد یا از تخته گل کند و ایشانرا مکلف نماید که از یاد بخوانند .

۸- و چون حفظ قطعه نظم و تشریح و تکرار تمام شود باز سر از نوبت بخوانند تا هیچ مسئله از مسائل مشکل مجهل و بی شرح نماند .

در مافوق سال ۹- حتی است جماعتها ابتدائی مافوق از سال دوم قطعه بار

دوم چه چیزی بعد از یاد کردن در آخر کتابچه های املاي خودشان نوشته

رعایت می شود معانی کلمات و جملات مشکله آنرا بستون خاص کتابچه تحریر

و معلم نوشته آنها را تصحیح دقیقی نماید .

تصحیح

(۵) حسن خط

طلباء چگونہ سہنشینند

۱۔ از امور اساسیہ در تعلیم خط نخستین طالب است
 بروجہ صحیح و چون رقم چوکی با جامع شروط مطلوبہ
 باشد نخستین طلبا بر سر آہنہا خیلی بروجہ لائق و آسان
 می باشد یا بعبارہ دیگر پشتہای شان معتدل و سہل یا
 شان بکنارہ میز لمس خفیفی می نمایند ذراع چپ شان
 در سر میز مانده و خود دست چپ از نیم بالای کتابچہ محکم
 میگیرد کہ شور نخورده جا بجا باشد و اجسام طلبا اندک
 بطرف راست متوجہ و ہمین طریق می نویسند .

قلم چہ قسم بگیرد

۲۔ نیز از امور اساسیہ قلم گرفتن است
 بروجہ لائق یا بعبارہ دیگر قلم را بدست راست در میان

تصحیح شده است

شست و انگشت سبابه باندک فشار انگشت وسطی
 که بر قلم بیاید بگیرد و انگشتان از نوک قلم بقدر (۳) سانتیمتر
 دور بود، در نوشتن خط عربی حتمی است که اندک
 زور قلم بطرف راست باشد در اتنایی که از طرف
 راست بسوی دست چپ گردش میکنند
 (نوک قلم را بکاغذ یا تخته بسیار زنجیر نکنند بلکه پوک
 گرفته نویسند چنانکه گویا نوک قلم از کاغذ دور است
 خصوص در کتبهها و دامنه‌ها زیرا با این طریق خیلی سریع
 و صفا نوشته می شود).

۳- پیش از آنکه طلبا بکتابچه نوشتن آغاز

نمایند حتمی است. منتهی اجزا و پیوند ها سگه را حس کنند

مصحح شده است

حرف

از ان وجود میگیرد یا حروفی مطلوبه را بر تحت سیاه
نوشته طلبا را نشان دهد .

۴ - سطر یک طلبا بنویشتن آن مشغول میگردند سطر کی باشد
حتمی است در کل نفری جماعت (یکی) باشد
هرگاه درس سابق از کدام طالب فوت شود
با او روش خاص مرعی و بنویشتن آن در خانه
مکلف گردد .

۵ - حتمی است آغاز نوشتن از بالای صفحه از پائین بطرف بالا
بطرف پائین باشد رجوع و تاقل به فونده و مشتمی نویسند
که در سر یا ما بین صفحه میسب باشد ضرور است
معلمین در بیان این امر تقصیر میورزند

در اروپا و امریکه بعضی مکاتب موجود است که
 طلبه‌های آن برعکس از طرف پایین صفحه آغاز نوشتن
 کرده بالا می‌روند ولی همچو طریقی شاذ و مطلقاً غیر افغانی است
 چه در تابستان سبب حرارت هوا اکثر دست‌ها
 عرق و در بعضی صورت‌ها بطوریکه باز دست می‌آید (بهرگاه
 در قی جاذب استعمال نکنند) گل شده می‌رود
 و در صورت استعمال جاذب اسراف

طبع در شیر پخته پختن

بجائی می‌شود
 تصحیح اعلا
 ۴ - حتمی است معلم در تصحیح کوشش نماید
 و غلطی را برنگس سرخ بگیرد

(۶) املا

انواع املا -

۱- املا دو نوع است :

(۱) نوعی و سید است برای تعلیم بچگان با

(ب) نوعی برای امتحان طلبات در مشق بجا

۲- حتی است معظم اوقات املا برای تمرینات در نوع اول چه چیز

نوع اول مقرر باشد تمرینات بترتیب سخت گشته رعایت می شود

موضوع برای تعلیم قواعد مشکله و مشهوره بجائی باشد

معلم کلمات منتخب را بر تخته نوشته طلباء در بجائی آن

مباحثه میکنند و بعد از آن معلم قطعه مشتعل بر شبیه

همان کلمات بنویسد

معلم در وقت املا

۳- بعد از آنکه معلم قطعه نوشته را نقل و طلباء را مجاب بایستند

خطه در مشق بجا

برو چه مناسب از برای نوشتن نشانند خود او بکنج حجره
بدرست راست طلبای است، طلبا بطرف معلم متوجه
و اندک بطرف راست ملتفت می شوند .

بعد ازان معلم قلعه را سر پایا خوانده و باز آن را
تسلیح آن مجوزیه فقره فقره نوشته هر فقره را یکبار بخواند و کلمات را ابدأ
نگذارد تغییر و محو نمایند بلکه هر کلمه را که تغییر داده باشند
اگر چه تغییر اندک باشد هم غلط بشمارد .

القای معلم و علم

تسلیح آن مجوزیه

طریق تصحیح

۴ - در جماعتهای پایین تر از سال چهارم
مکاتب استانی معلم تصحیح مشق امارا بگردن خود طلبا
نگذارد بلکه در تصحیح املائی جمیع مضمون بنفس خود قیام دزد
چون طلبا از مشق فارغ شدند تخته های سلیت را چپ

علم تصحیح مشق

تصحیح

یا کتابچه یا افضل بگذارند تا معلم آمده غلطی شاگردی را که
 میخواهد بگیرد - و درین دو حال که معلم تصحیح اشتغال می
 حتمی است طلبا بعض نوشته های لازمی را بنویسند
 و بیکار وقت ضائع نسازند .

۵ - بزرگترین که طالب در جای آن غلط کرده است در جاست
 معلم خط کشیده همان غلطی را نشان میدهد و عدد غلطیها را
 در آخر قطعه واضح می نویسد هرگاه عدد غلطی که نام طالب
 پیدا شود رسیده باشد جمع آن را در عاشرین
 میدهد و طلبا را مکلف می سازد غلطی های خودشان را
 سه بار تصحیح بنویسند بعد از آن معلم تصحیح
 همین کلمات را بنویسند .

اطلا و سیله تکلی

با خلاق فاضله
می شود

۶ - تسهیلات مختص به املادانند نوشته شده
 است دو بار با دو باره خواندن پارچه است در آخر
 تجویز پنجم تسهیلات در امتحانهای سالانه یا شش ماه
 و سه ماهه و امتحانات عمومی رواست تا طلبا
 باسانی غلطی های خود را تصحیح نمایند و باقی
 در اثنای درس تمام سال از مضمون اطلاع می است
 طلبا عادات فاضله فراگیرند و این مضمون و سیله
 اکتساب عادات حسنه گردد مانند (اکتفا بشیندن مرحله
 یکبار) و نظافت چنانکه (از محمود تغیسیر و امثال آن اجتناب
 درزند) و نظام (کلمه را که طلبا غلط نویسند بعد از تصحیح
 باز سه بار مکرر نوشته کنند یا سرپا همه قطعه را در خارج اوقات)

نم

دروس دوباره نویسد و این در صورتی است که تقصیر
فاحش طالب ظاهر گردد

۴- حتمی است معلم طلبار را مکلف سازد که **حسن خط**
در درس املا بحسن خط خودشان خیلی اهتمام ورزند
و نوشته از خط مرسومه تخته یا از خط مسطر کتابچه تجاوز نکنند
و ضیق ننویسد یا بعبارة دیگر فاصله کافی در بین کلمات
باشد حجم کتابچه مناسب بسن طلبا باشد.

(۷) قواعد

استعمال نظام

۱- حقی است معلم باند تعلیم قواعد مثبت و نحو بعد از
 تعلیم زبان میسباید یا عبارت دیگر طفل کلام می آموزد
 مطلقاً فسر بقواعد مکرره از این سخن میسباید
 به هرگاه از اطراف و جوانب خود سخن را صحیح و خالی
 از خطا بشنود زبانش طبعاً از خطا محفوظ می ماند اگرچه
 مطلقاً چیزی از قواعد دنیا موخته باشد

استنباط

۲- در تعلیم قواعد حقی است طریق استنباطی
 جدید را پیروی نمود یعنی معلم عبارت که از سه جمله
 سه مثال کمتر نباشد بطلب میدهد و او قاعده که تعلیمکن
 مطلوبست از آن اخذ میکند

۳- حتمی است طلبا تعریفات را خود انستیا تعریفات
 و ایجاد نمایند بعد معلم بجز اینکه همان تعریفات
 لباس عبارت مناسب پوشانند کار
 ندارد.

۴- هر وقت طلبا قاعده بیاسوزند حتمی است
 معلم مکلفشان سازد چنانچه مثال از خود بران قاعده
 بگذرانند در خصوص سخن است معلم
 طلبار را مکلف سازد که از کتب درسی
 و در کس مستحبی امثله مطلوبه را استخراج
 و بحث نمایند

۵- در تعلیم مسبتدینها ممکن نیست

کتابخانه آیت الله العظمی

معلم دروس قواعد را مستقلاً تعلیم دهد و چیزی که
می تواند همانا تشبیه طلباست بکلام صحیح
یا تصحیح غلطیها نیکه براسه شان
واقع می شود .

۶ - حتمی است معلمین در جمیع دروس
بر تکلم لغت فصح خیلی شوره و حرص ورزند
په کاریکه عمل دروشش نیک درینباب
میکنند ارشاد قوی نمیتواند .

تعلیم دروس

(۸) حساب

۱- حتمی است مدار تدریس در جمیع دروس ^{مدار تعلیم بر شاگله} حساب بر اشیاء حسیه و اشیاء سهیل الحصول ^{حسیه باشد} مانند دانه باقلا و جواری و قلم پنبل و غیره باشد
 چه بسا چیز اشیای بسیط خیلی مساعد بتعلیم
 شماردن میباشند.

۲- آغاز با مور محسوسه و انتقال ازان با مؤ
 نظری خسیلی حتمی است.

۳- هرگاه معلم قاعده جدیدی تعلیم نمساید ^{قاعده جدید}
 حتمی است که با مثل آسان عقلی آغاز کند. ^{چگونه تعلیم شود}

۴- و چون طلبا مقصود در کس را دانستند.

مدار تعلیم بر شاگله

معلم اگر لازم دید اتمام هندسه را بجنه می نویسد

زبانی

۵- بعد از آن طلبه را مکلف سازد که عملیاتی

مشابه آن را بر روی معلم حل نمایند و معلم حل را

چون جزو بجنه بنویسد

عمر بنات

۶- سپس معلم طلبه را تمریناتی میدهد که خودشان

حل نمایند ولی در اختتام هر وقت تمرین بدیده علاوه

از یک تمرین نباشد و معلم بسیار بر عصب

بین هر طالب رفته عمل او را تصحیح مینماید

تعلیم جمیع کما

۷- در تعلیم جمع حتی است اعداد مطلوبه به الجمع را

سبب است

سوازی بنویسند چنانکه آحاد بزرگ آحاد و عشرات بزرگ عشرات

در پنجمین هندسه هر مرتبه بعد از مرتبه خود بگوید تکلیف و مشق

اعداد در یک خط بعضی را پس از بعضی با علامه جمع و
و علامه تساوی (=) درین سن چندان ضرورتی ندارد

طلبا بتدریج جدول
بسازند

۸- حتمی است طلبا خود بتدریج جدول
ضرب را بسازند و تا رقم ۱۲ برسانند .

غلطیها فاش

۹- حتمی است از غلطیهای فاش طریق
تعلیم قدیم پر بهیتر نمایند مانند آنکه یک یا دو سطحه صفر
می نوشتند در صورتیکه مضروب فیه یک صفر پیشتر
میداشت زیرا وقتیکه طلبا علاقه ثابتی را در میان
ارقام مضروب فیه و خانه های آن خوب به انسد
از وقوع هرگونه خطا با این مسیبا شدند .

۱۰- در حل مسائل جمیع اجزای عمل را احتیاج جمع نباید
در حل مسائل

چهر چیز رعایت اما عملیات جزئی در جمع و طرح و ضرب و قسمه که اجرائی آن
می شود عقلاً نمی شود همه عملیات را بحاشیه و تخته مسیلت
بطرف چپ یا بکتابچه جمع کنند .

۱۱- عملیات ضرب در اعداد ۱۲ و کمتر از آن نیز قسمه

برین اعداد حتمی است بیکه فیه اجرا شود زیرا لازم است
طلبا حاصل ضرب این اعداد را از جدول ضرب
حفظ کنند .

۱۲- حتمی است معلم از هر درس ده دقیقه اول
حساب عقلی

تمرین حساب عقلی صرف نماید مگر به امثله که موجب
انتباه و بیداری طلبا گردد- و نیز حتمی است در اشکال
اجرای تمرینات عقلمیه مطلقاً نگذارد لب شور دهند

تصویر عبدالمطلب

یا آهسته گفتگو نمایند بهر طریق که باشد زیرا در هیچ قریناست
رعایت سکون تام حتمی است .

۱۳- حتمی است معلم بدانند غرض از تعلیم حساب آنست
که طلبا بسرعت و وضوح فکر دوانی و ضبط و نظافت عمل
و وقت تعبیر عادت گیرند .

۱۴- و چون حساب از مضامینی است که طلبا عذر منغ شود
خیلی میل دارند از همسایه خودشان نقل بردارند لذا بر معلم
حافظت بر تیقظ کامل در درس حتمی و منع هر چه عمل ضعیفانه
ضروری است. باید معلم بداند غرض از تفریح تفریح در اقل ضعیف ترین
قبل از استیصال آن ممکن نیست مگر در صورتی که معلم بر نظا آید
و سخت گیری طلبا در این باب حرص ورزد .

(۹) دروس اشیا

۱- حقی است بنای این دروس (چنانکه از ناسخ
 رسائل اعلیاج معلوم می شود) بر اشیا حقیقی باشد اگرچه از نایبای
 نمونه ها و صورتها عوض خود اشیا استعمال می یابد
 در صورتیکه حصول خودشان ممکن یا آوردن نشان بجماعت
 لائق نباشد .

۲- غرض از دروس اشیا تربیتیه هر دو مملکت
 تامل و استنباط در طلبها و نموی مقدرتشان است
 بر کلام .

۳- اطلاع معاین برکت مفیده معتد بهای
 معلم درین مضمون دروس الاشیا برای درسیس جمیع موضوعات مقدره
 قدرتی حاصل کند

تصحیح عبدالعزیز

این منبع خیلی ضروریست و در وقتیکه جاهل خودشان را
 پیمیزی حس کنند مطلقاً تخمین زنند و از خود نترسند
 (که خیلی از تخمین بدتر است) زیرا اعتراف مان بجهان بهتر
 از تعلیم اشیا تیکه بصحت آنها خودمان حسنه نمیتوانیم.
 ۴- حتمی است معلم قبل از تعلیم با مادگی هر درسی آمادگی در کس
 ازین دروس توجه تامی نماید و نیز از اشیا و نمونه
 و صورتهای لازمه را حاضر سازد.

۵- حتمی است بگذارد طلبا را هرگونه ایراد بر سوالات
 اد میدانند و آرنده نیز رعایت تدیج دروس اشیا
 ضرور در کس تجربه های بسیطی را شامل مگر هر وقتیکه
 فرصت باشد مثلاً در وقت درس شکر و نمک قابلیت
 خواش معلومات خاصه از طلاب
 و ضرورت تجربه

در اولین اشیا

آب شدن آنها را بابت تجربه ثابت نماید بر بیان زبانی
 اقتضای نورزد و هرگاه در کس پنبه آید غوزه اش را
 و طلبا را بر محتویات آن مطلع سازد تا بعضی او صاف بچند
 بطریق مشاهده بدانند .

استعمال نخه

۶ - هر چیزی از مباحث اساسی و ابستدانی
 بجزو یک ختم شود حتمی است معلم بخت آزا بنویسد
 از جمله های دراز که ملخص را بموضوع انشائی مشابه
 گردانند اجتناب ورزد بر کتابت فقرات بیبطه
 و مرتبه بر ترتیب محکم اقتضای جوید در توضیح مسائل
 از رسمهای تقریبی دانش طلبا را افزون سازد
 بعد ازین طلبا در آخر درس نوشته بحث در رسمهای نخه را

صورتی که در این کتاب

۴۴

بکتابچه های خودشان نقل میکنند و این طریق
در جماعت های بالاتر از سوم مکاتب ابتدائی رواج دارد
۴ - و چون اکثری (عبارت) در درس اشیا
بمضامین انشائی مناسب و بکار می آید عبارت مختصه
و موجهه تحت راجع باین درس خیلی بهتر است
از آنکه موضوعش را لباس عبارت انشائی کامل
پوشانند و بتقریر مختصه اش بنویسند چه گاهی
از طلبا در درس انشا مضمونی راجع بموضوع اشیا
میخواهند در اینصورت آنها عبارت یاد می خودشانرا
کلمه کلمه اعاده و محتاج با استعمال قوه تعجب
نمیگردند .

مختص

اجتناب
از تعلیم

۸ - هرگاه معلم دروس اشیا را
وسیله تحصیل معلومات اعمت بار کند
و بهین اقتضای حجت از وسائل ایضاح
و تجربه یا در اعمال قوای تامل و استنباط استغنا
نماید خیلی با فکر و عقول طلبا مضر میگردد
چون نتیجه بهمچ دروس مجرد اشتغال است
و مانند است آباء که در دست کسی داشته باشند
و کار بان نتوانند و نیز حقیقت دروس اشیا نبوده
مطابق بهمان اسم موضوع خودش نمی ماند.

مقصد از درس

(۱۰) تامل در مشاهد طبیعی

مشاهد طبیعی

۱- حتمی است درس تامل در مشاهد طبیعی را
 مدت تربیه اطفال سازند و از ملاحظه و فکر و تعبیر افکارشان
 کارگیرند اما مجرب تلقین معلومات اگرچه هرگونه نفع بهم باشد
 باز در عظمت شان تنزل بدرجه دوم میکند .

۲- حتمی است هر قدر معلم میتواند خود شئی را وسائل ابضاح

در حین درس بجماعت حاضر سازد - خواه نبات باشد
 خواه حیوان خواه معدن - هر گاه حاضر آوردن آن
 بجماعت امکان نداشت حتمی است اطفال را
 باعث سازد که در غیر اوقات مدرسه در آن تامل نمایند
 خلاصه مدار این درس بر اعتماد اطفال است

تامل در مشاهد طبیعی

در اکتساب معلومات خودشان نه بر کتب یا قول معلم
نمونه پا و صورتها در تکمیل ملاحظه اطفال اثری دارد ولی
بدل کافی از نفس شی نمیگردد. و بهتر برای طفل آنست
که مثلا چیزی را که خود بچشم سر خارج مدرسه در حیوان
دیده است بیان کند نه وصف صورت همان حیوان
سای درس ۳- باید در آمادگی دروس بر معلومات مدونه کتب
ملاحظه باشد اقتصار ننمایند بلکه حتمی است بنای جمیع دروس
بر ملاحظه شخصی معلم یا معلمه باشد هرگاه تعلیم طلبا
بر مطالعه کتب یا نوشته شده متختمه مقصود بود در اینصورت
بنای درس حقیقه بر اسم موضوع له خودش
باقی نیست .

۴- تعلیم بقرار ترتیب وارده منبج درسی چندان برای هر درس وقت
ضرورت ندارد بلکه حتمی است در اوقات مناسبه مناسبی اختیار شود
نمونه های لازمه حاضر ساخته درس دهد .

۵- در درس نبات و حیوان باید بهمان اجزا درس را بتدریج
وصفات و عادات و وظایف آغاز شود که اهتمام اهل اولاد دارند
اطفال با آنها از غیر بیشتر است مضامین مشکله
که ملاحظه و فهم آن دشوار است در آخر گذاشته
می شود حتمی است تعلیم محض را کم کرده اطفال را
به سوالاتی مناسب مستعد سازند تا خودشان
حقائق محصه به موضوع درس را کشف نمایند .
اصول درس مهمه را بر تخته نویسند و از جمله های دراز اجتناب ورزند .

توضیح در شرح

علاقه مشایخ
با درس دیگر
۴ - معلومی که اطفال از درس تامل در مشاهد
طبیعی استقاوه میکنند خیلی آن معلومات در درس

تعبیر مانند دروس (معاونه و انشا) در رسم
و تصویر مکتوب و جزافیا نفع میدهد - و چون در درس تامل
در مشاهد طبیعی با مضامین دیگر مرتبط کرده و بموجب
اتقان در جمیع مضامین درسی می فنود .

باغ
۵ - هرگاه ممکن باشد در حکیم مذهب باغچه
بنا کنند و در صورتیکه جا نباشد نباتات را بکند آنها
بکارند .

مشاهد طبیعی
و تربیتی قوای خلقیه
۶ - دروس تامل در مشاهد طبیعی قوای عقلیه و خلقیه
هر دو را نمودی نمیشد بلکه میل طلبها را افزون جمیع قوای می سازد

باید این مضمون بهترین مفضل خدمتی نماید و او را بران دارد
 که به نشانه های طبیعی اطراف خود اهتمام ورزد و بملفوظات
 الهی جل ذکرة، عطف و مهربان گردد این مضمون در تعلیم
 رفیق و مدارا پر حیوان و ادراک محاسن نباتات و گلها خیلی مساع
 می شود.

۹ - بهترین فائده که از این درس طلبا میرسد آن است تشویق
 که بزیادت تعلیم آن راغب و بتامل در موضوع و اعمال
 تجربی حریص گردند باید طلبا را برین وادارند که سؤاها نمایند
 خصوص سؤاهاى مختصه بشکون اشیا و اسباب آن
 و هرگاه معلم یا معلمه از جواب عاجز آید شش منده نگردد
 بلکه حتمی است از معلومات صحیح و مختصه بآن درس بحث نماید

سؤاهاى تجربی

(۱۱) جغرافیا

آمادگی درس ۱- جهد و کوششی که در درس اشیا میخوابد بهما

جغرافیا هم میخوابد .

معلم از معلوما ۲- معلم تا میستواند در درس اولی این مضمون

طلبا انتفاع گیرد از معلومات جغرافیه جهات قریبه طلبا احتیاج گیرد .

نمونه ها ۳- نمونه های مصنوعی از گل یا اصلصال خیلی

عملش آسان و فائده عظیمی در تدریس تعریفات

پشته ها و غیره او صاف طبیعی زمین دارد .

۴- حتی است معلم کلیه تدریس را بحریمه

تفهیم اشیا

اجرا دارد و تا میستواند باین واسطه خود را از خریطه دیوار

چوسانی بید

مستغنی سازد چونکه استعمال خریطه پیش از

مضمون اشیا

وقت مناسب سبب غلط فهمی طلبا و حقیقت شناسان
 مثلاً تصور خواهند کرد که (شمال) هر جا بالای سر و
 جنوب آن زیر پایش خواهد بود پس بنا بر فرض
 تصورات باطله جهات اصلیه را خیلی تبویح کامل
 بر زمین رسم کنند و درین نقشه آثار ظاهره طبیعی
 مانند جایهای آفتاب درشتن و برآمدن نصف النهار
 توسل جویند و همچو محل ستاره قطب را دریافت کنند.

۵ - طلبا نخستین نقشه خود مدرسه بعد از آن نقشه خرائط برای
 مدرسه را با جایهای نزدیک آن میکشند باز قریه یا
 شهری را که مدرسه در آن واقعست نقشه میکشند و جهات
 اصلی را واضح در آن نشان میدهند و چون این نقشه را

تصویر
 از
 نقشه

خوب دانستند معظم خریطه قطره را آورده بر زمین جماعت
یا حریم مدرسه هموار میکنند که شمال و جنوب آن بند
شمال و جنوب حقیقی باشد باین طریق طلبا مقصود
خریطه بار یعنی حقیقی آنها می فهمند .

خریطه های
دیواری

۶ - خریطه های دیواری نامهای بسیار و رنگهای
مختلفه داشته فهم آنها آسان نیست و محض کشف مواضع
از آن بعضی اوقات بی شوق - خریطه های در سوره که
معظم در اشای و کس بتخته جماعت یا بتخته خاص
خود نقش میکنند خیلی بد خریطه های دیواری فضیلت
دارد معظم این خریطه را بتدریج ببرد و در آن نامهای
که او هرگز ندانست با و خلیجهها و شهرها را رسم میکند.

۷ - حتمی است معلم همیشه فرصتهای مناسب را تشابه و اشتراک
 کیفیت شمرده و وجه تشابه یا اختلاف دو ملکیت یا دو
 یا غیر آزاد توضیح دهد و همچنین در اسباب ظاهری و طبیعی
 و تشلیح آنها (بر وقت که امثال آنها را مناسب ببیند)
 دریابد) با طلبها بحث راند.

۸ - معلم در تعلیم طول نهرها و ارتفاعات کوهها مقایسه
 و عدد ساکنین شهرها و مانند آن محض تعلیم ارقام
 صحیحه قناعت نوزد بلکه آنچه ارقام طاقین بمقایسه معلوماتی
 میکنند که طلبها آزاد بگیرد کس میدانند.

۹ - حوادث مشهوره تاریخیه را بواسطه صحنی کردن حوادث تاریخی
 وقوع یافته از تهاطری بخشد.

بر حفظ اقتصاد
نشايد

۱۰- هرگاه طلبا حقایق و معلومات فرودیه را تنها
و سرسری حفظ نمایند چندان دارای اهمیت نیست باشد
معلم حتماً برای آنچه معلومات موضوعی ایجاد و بآن ربط میدهد
مانند سیاحت از هندرگاه بجای دیگر یا سیاحت در نهر
یا راه آهن .

وصف بلدان

۱۱- آثار قلمیه سیاحان و مستکشفان متعلق
بوصف بلدان جنبی را هر وقت معلم دستیاب نماید حتماً
آنها بر طلبا بعبارة تی عرض کند که حقیقت بدین آنها خوب متمثل
و صورت پذیر گردد .

مشق طلبا بر
خط کشی

۱۲- حتماً طلبا را بر نقشه یا عکس خود رسم کنند و دارای
اشکال و مواقع جغرافیه باشد و نیز بر رسم خرائط آموخته سازند

صدا در اولین کلاس

(۱۲) رسم

قلم با دربر
و نعلافت

۱- معلم طریق قلم گرفتن طلباران نشان میدهد زیرا اکثر انگشتان را بنویشتن هم نزدیک بنوک سرگردگی قلم میدهند پس معلم حتماً تنبیه نماید که ضرورت قلم را خفیف گرفته دست را از نوک قلم دور دارند تا تا تخریک انگشتان و بند دست بهر طرف که خواهند باسانی شود. و لازم است معلم تدقیق نماید که درازی و سرگردگی قلم مناسب بمقصود باشد حتماً رسم خطوط باریک و استمال (زبر) برای خوانندگ در رسم ستره و خوب بیاید.

۲- همیشه در رسم اشیا حتمی است خود اشیا را استحضار اشیا حاضر و در رسم ازان استوانت جویند. هرگاه عنبر شی

تصویر عبادت

دشوار باشد چنانکه صورت کبوتر یا خریا مانند آزار نقشه میکنند
 در این صورت حتماً طلبا را پیش از درس تشبیه سازند تا نخستین
 تاملی در حیوان نموده صورت آزار از ذهن خود بکشند طلبا
 بصورت حیوان یا بشکل تقریبی آن که معلم بخواهد رسم کرده
 نظر و رسم خودشان را تصحیح میکنند .

در درس رسم محض تقلید معلم کردن و مانند
 رسم او بعینه رسم کشیدن چندان اهمیت ندارد و پس طلبا
 لائق که استنباط و استخراجی از خود نمایند .

تدریج

۳- همیشه در رسم اشیا حتمی است چیزی اختیار
 شود که از حیث سببیت و سادگی تر باشد نقشه لنگوت
 خاک و دوزی و شال کشمیری از جهت کلههای حاشیه

و غوری و پیااله کلدار و مانند آن برای اطفال مناسب نمی نماید
 چه درین سن نمیتوان بهیچ جزئیات را ادراک نمود. کلانی رسم
 حتمی است چه درین صورت هم مناسبت بین الاجزای آن
 ظاهر میگردد هم زور بچشم نمی آید. و برعکس اگر خود وریزه کار باشد
 نه اظهار مناسبت اجزای شود و نه چشم از تکلیف دامیرد.
 هم - در رسم اشیای رنگین استعمال رنگهای طبیعی
 و رنگهای طبیعی
 اشیای حتمی است و چون رنگ طبیعی موجود نشود رسم
 یا قلم پنبسل بر کاغذ سفید یا بقلم طباشیر بر کاغذ سیاه خوب
 می نماید.

اگر معلم اشیای رنگهای غیر طبیعی رنگ دهد مطلقاً
 روان نیست. مثلاً تصویر گنجشک خانگی را سبز کردن یا نقشه خیار

کبود نمودن جائز نیست .

۵- باید همیشه ملاحظه دارند که در تعلیم مضمون این درس برای
اطفال کوچک همین نوعی قوای تامل صفاتی کار دست شان غرض نیست
بلکه غرض اہم تر ازین عبارتست از وسیلہ کہ بر تفسیر زبانی الاذیان شان برگزینند
توہ خیالی ایشان را نمودہد. و چون در سہ اول جوہ اطفال از حیث توہ عقلیہ
و جسمیہ غیر تمام بودہ عمل رسمہای دقیق بیزہ کار تاخیر و از آہنہا امید برچہ اعمال
نہتوان نمود کرد در خصوص نظافت سہل انگاری با ایشان اینست چہ نتیجہ
لزوم آن در جمیع اطوار حیات حتمی است، علاوہ برین بگاہ توہ تامل نمود و مہارت
دست صافی طفل در کار زیادت پذیرد تکلیفش بزیادت اتقان وقت حتمی است
۶- مہترین اغراض مقصودہ از رسم در کتاب ابتدائی آنست
کہ بیدان اشیا کما ہی و بتعبیر از دیدگی خود شان بعبارت صحیح و دقیق خوگیرند

از تعلیم رسم
چہ غرضی مقصود
است

مہترین
اغراض
رسم

تعلیم رسم

(۱۳) اشغال روضه الاطفال

غرض از اشغال
روضه الاطفال

۱- غرض از اشغال روضه الاطفال ایجاد وسائل
مناسبی است برای نموی قوای جسمی و عقلی و خلقی اطفال ^{طفله} سن

۲- قیمت در تبه دروس این مضمون موقوف بر چند چیز
مهم است که اهمیت آنها معلوم است هر گاه معلم قابل نباشد
از قیمتش کاسته آزایی فائده و خالی از دواعی شوق می سازد
ولی بواسطه معلم ما هر این مضمون در نظر طلبا از بهترین دروس
امروزه آمده در تربیه شان تاثیر قوی تر و در جلب استقامت
و حسن بیداری شان خدمتی بسزا ترمی نماید .
هر گاه معلم در تعلیم این مضمون احراز ظرفیت نخواهد حتی است
در آمادگی آن کمال توجه مرعی دارد لذا از محنات است

توجه به این نکته

برای هر دوره درسی از سال، قسم خاصی از این دروس آماده و آنرا
 بقدر امکان با دیگر مضامین مقررۀ پروگرام مانند تامل در مشاهدۀ طبیعیه
 و حکایات و بازیچه پاورسم و حساب و گفتگو مرتبط سازد و علاوه بر آمادگی
 مجموعۀ این دروس برای هر دوره درسی حتماً هر درس علیحدہ رہم کتابچہ جداگانه دروس
 آماده سازد .

اعمال متدرجاً
 اجرا دارند

۳- اگرچه از فرائض معلم است بارشاد طلباء دائماً مستعد و بلکه
 بعاونت آنها فعلاً هر وقت آماده باشد مگر بهترین وسیلہ تعلیم آنست
 کہ خودشان بعمل قیام درزند بناء علیہ حتمی است متدرجاً خودشان را
 باعمال مکلف سازد چه در نیصورت بعاونت معلم کم محتاج میگردد
 چه بهترین کارهای دست آنست کہ جامع شغل و امثلی اطفال و
 بموجب انبساط و فائده ایشان گردد- اکثر معاین و معاملات

تعلیم متدرجاً
 در کلاس کار ۹

خوش دارند درین دروس خودشان بسیار سخن زنند. طلبهارا
همانطور خاموش و بیکار میگذرانند که هیچ نکنند.

۴- در تعلیم اطفال خورد و حتماً معلم رعایت نماید که عادات
ظهور عادات

حسنه در آنها پیدا شود و اهمیت آن از محض تلقین معلومات
بیشتر است اشغال روضه الاطفال بهترین وسیله است

که اطفال اینظافت و ترتیب و نشاط و توجه با آنچه در حوضه شان است
و غیره عادی می سازد. ادوات در وقت درس طلبا تقسیم و بعد از فراغ درس

جمع می شود طلبا بحفاظت نظافت صندوقچه های ادوات مکلفند که

بذات خود قیام نمایند و ترتیب تمام را در آن رعایت دارند چنانکه

اشغالی را که طلبا عمل آن میکنند نمونه و مثالی کرد برای آنها درجه رسالت

به نظافت و اتقان وقت صنع یا بعبارة دیگر اشغال محموله طلبا نموده کرد

ظهور عادات

که در استقبال بانها درجه نظافت و اتقان و وقت صنع
و اصل کردند .

اقتصاد ۵ - حرب عالمگیر عاتق بزرگی در راه ادوات مطلوبه

روضه الاطفال گردیده که هیچ پیدانمی شود، بناءً علیه

اقتصاد تالی درین امر حتمی است و میتوان ملکات اختراع

و حسن تصرف و وسعت حیل را در طلب نمود و چنانکه

با صنایع و ادوات زیاده و بیکاره آن مانسند

صندوقهای مقوای کاغذ و قطعی گوگرد و تخم خرگوزه و...

و گوشت تار و تکه و امثال آن اشفای گیرند و در بازی و غیره

اعمال روضه الاطفال بکار دارند .

صیغه سینه که ماکسیمین کار ۴

تصویر شماره ۱۰۱

۹۶
(۱۴۲) شغل سوزن

۱- شغل سوزن به تعلیم مستطلی محتاج و مستعداً
انتقال را از عمل محصل بعلم دشوار باین مضمون نیز میتوان
تطبیق داد.

۲- از اطلاع راجع با شغال سوزن در مدارس ابتدائی
و آنحضرت که معظم غلطیهای طلباناشی از سهل انگاری
است که با ایشان از ابتدای دخول مدرسه در اتقان عمل
میکنند بناءً علیه از مبادی حال التفات تمامی باین اشغال
حتی و با طلبای سال دوم مانند طلبای سال چهارم

اهتمام در خصوص عمل لازمی است
۳- طلبا در حیاطی هم سبق و انواع دوخت میدهند

تعلیم بکجا دادا میشود

شغل سوزن
بتدریج می شود

در عمل اتقان
حتی است

بهمه یکجا یاد داده می شود بعضی را علیحده درس نمی دهند
 معمله تنگ کلانی را گرفته (اگر کاغذ لگ باشد بهتر است
 زیرا کاغذ نسبت بنگه با فکلی بسیار تر و آسان تر
 دستگیری میکند) و با تار لگ نخ یا پشمی که خوب
 بودی تنگ معلوم شود که کوبهای کت کت میزند که طلبای دور کوبها
 با سالی دیده بتوانند هرگاه در بعضی احوال تنگ را بکارگاه
 سوار کنند خوب، و مانند استعمال تخته سیاه
 وسیله ایضاح میگرد.

صنایع شیرازی - ۱۰۱

در مبادی خیاطی
 هم - طلبا انواع خیاطی جدید را بنگه های خورد خورد
 بیکاره هم مشق میکنند نمود ولی باید بدیت مدیدی
 مشغول بچیزهای دیگر باشند بمحض یاد گرفتن نوعی از خیاطت
 می شود

جامه روخت تعلیم خودش را بان تطبیق و به
 ۵ - در اوائل طلبا بتکه یک رنگ
 نازکی با تار و سوزنی که گوک تار خوب بتکه ظاهر و سوزن
 بدرجه مناسب لگ بود شغل خیاطی را یاد میگیرند
 و غرض از بهیچه اسباب روخت آنست که چشم
 و دست تعب و تکلیفی نبینند - گوک اگر کته کته
 باشد پروا ندارد ولی برابری و انتظام آن ضرور است
 حتمی است طلبا در شکستن و قات کردن اطراف
 جامه یا روخت خروف نظافت و دقت و اتقان
 از ابدیه ای عمل تا انتها امری دارند و چون همین
 اعمال مهارت حاصل کردند تکه نازک و سوزن

۱۰۰
و تاز پسینی مناسب بان بایشان میدهند .

۴ - در تعلیم انواع خیاطی مختلفه مانند دوزی و شکستاندن لپهای دوامن و بنجیه حتماً معلمه یا اسلوبی را اجراء دارند که خودشان بدارالمعلمین تعلیم یافته اند بر طریقهای غیر صحیحی که دائماً در بعض مکاتب پیروی آن میکنند اعتماد نمیتوان نمود.

طریقهای
غیر صحیح

طریقهای صحیح

۵ - اکثری طلبا اوقات خودشان را ضائع خسته دوز و دوخته کی خود را و میکنند و رفته رفته این عمل عادت و شوق در غبت شان دران بسیار می شود و این دلیلی است بر اهمال معلمه زیرا اگر در شغل رعایت تدریج شود بطلباء و ختی نمیدهد که بیش از طاقت باشد و چون

از یکی در خیاطت خطائی سسر زود یا قوتت پاست
 درخت خیاطی را به هم چسپانده چنگکست نموده
 بیدار مغز بود فی الحال خطائی او را گرفتند باصطلاح
 قیام می ورزد .

بیدار مغز
 معنی

۸ - معلم حتماً از آغاز تدریس باشد
 و طلبا را عادت سازد که بحسن ذوق فائده
 هر دو جامع گردند و در رنگها مناسبت را رعایت کنند
 و طلبا جامه یا چیزی را که میسوزند بدوخت ساده
 خوشنود سازند حاشه دوزی مطلقاً جائز نیست
 طلبا بهترین تکه های مناسب هر قسم لباس را
 حتماً بدانند و مقدار لازمه لباس و قیمت

ادرا حساب کنند .

۹ - در اصلاح لباس اکثر اهل می درزند
و بسیار زنانست که مطلقاً لباس خودشان را
پینه و پاره نمیکند و بکده لباس را بهمانطور جنده
و کهنه می پوشند تا که آخر بیک طرف می اندازند
بنام علییه در سنه درس در دو هفته یا سه هفته بعد
یک روز خاصی را برای اصلاح جامه با مقرب و
طلبا را آوردن جامه با از خانه های خودشان برای
اصلاح مکلف سازند زیرا در امثال همچو درس
فائده عملی بیشتر و از اصلاحی که مقصود برتکه باسه
خورد خورد و جهید باشد بهتر است حتی است طلبا

جامه هائی را که برای پینه می آرند شسته و پاک باشد .

۱- از طلبای سال سوم و چهارم بعضی

که از خانه اکثر برخت جنده یا ناپاک می آیند

همچو طلبا را در اوقات تفریح حتماً باصلاح جامه

خودشان مکلف سازند چه با بنظرین کلاماً *مقتضای*

و محافظت بر عزت نفس در طلبا را نسخ و فائده

عملی شغل سوزن ظاهر میگردد .

رسوخ کلاماً

اقتصاد

مینه شیراز کتب خانگی ۱۱۰۰

۱۰۴

(۱۵) تدبیر الصحه

۱- تدبیر صحت از مضا مسینی است
که حیات شخصی و منزلی احتیاجی بزرگ
بآن دارد و چون تعلیم آن بوجه مرضی اجبر کرده
فائده اش برصحت و قوام طلبا عائد و راحت
شان را زیاده می سازد .

۲- معظم دروس تدبیر الصحه در سال دوم
شامل بنظافت شخصی و راجع بقواعد سهل مختصه
بمکولات و مشروبات می باشد پس بر معلم
لازم قصد خودش را بر محض تلقین این قواعد مقصود
نداشته بر عمل طلبا اکتفا بر گماشته خود را بان استحقاق

سازد، بلی در اکثر مکاتب بنظافت شخصی و حسن
اندام تا درجه میکوشند ولی حسن حال خبیله
میدان و سببی ازین قبیل دارد. بلکه اگر زائری
در وقت ناخوردن بجمع مکاتب ابتدائی گردش
نماید خواهد گفت: دروس آداب مانده هنوز
ثمری نبخشیده و غیر ازین مجال سخن ندارد.

۳- باید دروس تدبیر الصحه بشايع دروس

مطالعه نموده عملی و سببی بر تجربه ما و لازم حیات

و منزل طلبها باشند زیرا با این طریق معلم می تواند بر احوال

معیشت طلبها واقف شود و عادات قبیله شان را

متا صل گرداند. معلم تخصص دروس را بر تخته بنویسد

و از جمله های دراز اجتناب ورزد .

سیرت حسنه

۴ - چونکه طلبا خیلی بتقلید حارص میباشند
 باید معلم خود بجمع قواعد حفظ الصحة عمل و خصلتین
 و لباس خود صفا و ستره و خوش قواره و
 نیک منظر و نشست و برخاست او لائق
 تقلید طلبا باشد - جماعتها حتماً کامل النظافه
 و بانظم و نسق و باعث بر نشاط و الترشیح
 طبیعت بقدر مساعده احوال باشند و از حیث
 هوا و ضیاء جامع اصول صحیه بود .

۵ - مسکنه تخلی به عادات حسنه راجع
 به خوراک و پوشاک و نظافت و امثال آن

تعمیر عادت

از مسائلی است که باید توکیل امر آن پیش از همه
 منزل و اگذار باشد (غیری بآن مداخله ننماید)
 ولی چون اکثر طلبای مکاتب ابتدائی در خانه بی
 نشو و نما مییابند که چندان سر رشته
 خوبی ندارند و معظم اهل خانه با حسن نیت
 بقواعد بسیط حفظ الصبح هم نمیدانند حتمی است
 بتعلیم حفظ الصبح در پیچمه مکاتب خیل بذل مساعی
 نمایند و بر محض تلقین قواعد بسیط و شفاف
 قناعت نورزیده طلبارا بر اجرای عمل در خود مدرسه
 مکلف و محمول دارند .

(سال ۳) هفته یک درس میباشد

تصویر عیناً

۱۰۸

حفظ الصحه شخصیه - عادات . در سهای بسیط
در خصوص حسن ترتیب ، و نظافت و غمخواری بوی
و ناخن گرفتن و دندان پاک کردن و غمخواری چشم
هوای صاف .

استاخان جان خباز نان پخته خاصه آردللمی اعلا را از
قبول دار شده بشرط وجه پیشه کی که بجهت خورا که مر
میدهم بنا بران به اعلان هذا مرقوم نموده شد که از تاریخ
که بیست یوم شود موعده گذاشته شد اگر دیگر شخصی
بمدیریت مستقله طیه که بجای معین السلطنه صاحب میباشد رفته
در صورت لاقبولی قرار دادی اول البتہ برایش داده خواهد شد

اعلان

از شفاخانه مرکزی ملکی

برادان عزیزم آهالی کابل!

عبدالغزیز قصاب ولد عبدالقادر ساکن سر آسیاب چهار دهی گوشت مصارف یومی شفاخانه
را از تاریخ ۲۷ ثور الی آخر برج حوت هذلسنه ۱۳۰۹ قرار داد نموده است که از تاریخ بلدیہ
فی سیر بیست یوم کمتر میدهم بشرط وجه پیشه کی بنا بران از تاریخ ۴ جوزا الی ۲۴ برج مذکور
موعده گذاشته شد اگر دیگر شخصی از قرار داد نامبرده کمتر میناید بمدیریت مستقله طیه که
بجای معین السلطنه صاحب میباشد رفته در خواست خود را تقدیم نماید در صورت لاقبولی قرار
دادی اول البتہ برایش داده خواهد شد و اگر بعد از موعده اعلان هذا حاضر شود تعلق به
عبدالغزیز مذکور دارد.

خویش را خوار و ذلیل مردم ناکس مکن
 از برای قرص نای منت دو نان مهر
 ذلت و بدبختیت از سستی و بیکار گیت
 ناتوانی باش ازین دو در زمانه پر خنجر
 علم و صنعت پیشه کن گرجاه و رفعت طالبی
 غیر ازین راه از ترقی کس نگرود بهره ور
 بی نیازی و مناعت از هنر پیداشود
 ای برادر ناتوانی کوش در کعب هنر
 حرص باشد آتشی خود را بدان آتش مسوز
 از طمع بگذر که ذلت است در آن مستور
 آفریده حق عزیزت مهر خود دولت مخواه
 طایر عرش اشیانی جانب یستی مهر
 راستی کن پیشه پس اندیشه از عالم مکن
 راستی بنویس این سرمشقی را باب در
 هر چه خواهی در جهان از همت عالی طلب
 بر در هر کس مکن مهر خود خواری مخر
 آدمی گردد ز نخل سعی و کوشش کاجو
 شلخ سستی را نباشد غیر تا کامی نمرد
 مردمی از مردم خود بین مجوز بر تمام
 غرق در پای مجازند از حقیقت بخبر

کنگره
 تاران ایران
 کدام لزوم
 بعقیده خود یک
 اخیر که وارد شد
 کفر را راجع
 انتشار داده
 بلزوم
 که ذیل
 مدتهاست که
 در بین ارباب قلم و متفکرین ایران مورد بحث
 بوده و گاه گاه صحافت و مجلات و جراید را
 اشغال نموده است اخیراً نیز جراید و ولایات این
 نظر را تعقیب کرده مقالاتی نگاشته اند.
 هر قدر که در اطراف این موضوع مهم
 قلم فرسایی گردد بعقیده اینجانب بحسب و بموقع
 است چه مسئله مطبوعات و نشریات بقدری در
 ممالک راقیه امروز اهمیت دارد که بیشتر سیاست
 مداران و رجال اولیه اولین شغل اجتماعی آنها
 روز نامه نگاری و خدمت در راه مطبوعات
 بوده است.